

Oulun yliopiston etiikkatyöryhmän kokous

Aika: 14.3.2019 klo 9:00 – 11:00

Paikka: Aspire, Tellus Arena

Etiikkatyöryhmän jäsenet:

Mervi Heikkinen, puheenjohtaja, yliopistotutkija, KTK

~~Anne Keränen~~, varapuheenjohtaja, tutkijatohtori, Oulun yliopiston kauppa-
korkeakoulu

Aija Ryyppö, sihteeri, laatupäällikkö, strategian ja tiedepolitiikan yksikkö klo
10:30 alkaen

Aki Manninen, yliopistotutkija, biokemian ja molekyyli lääketieteen tiede-
kunta

~~Sirpa Aalto~~, tutkimuskoordinaattori, humanistinen tiedekunta

Hely Häggman, professori, luonnontieteellinen tiedekunta, klo 10 saakka

Minna Ruddock, tutkimusjohtaja, lääketieteellinen tiedekunta

Riitta Keiski, dekaani, teknillinen tiedekunta

Satu Pitkäaho, tutkijatohtori, teknillinen tiedekunta

~~Heidi Huttunen~~, henkilöstöasiantuntija, henkilöstöpalvelut

Minna Soini-Kivari, luokanopettajaopiskelija klo 10 saakka, varajäsen **An-
tero Metso**, lääketieteen opiskelija, Oulun yliopisto ylioppilaskunta

Vierailijat:

Leena Kuure, yliopistonlehtori, Dos., Oulun yliopiston ihmistieteiden eettinen
toimikunta, puheenjohtaja

Tiina Keisanen, professori, Oulun yliopiston ihmistieteiden eettinen toimi-
kunta, puheenjohtaja 1.5.2019 alkaen

Anneli Yliherva, yliopistonlehtori, Oulun yliopiston ihmistieteiden eettinen
toimikunta

Oulun yliopisto

PL 8000
90014 Oulun yliopisto

oulu.yliopisto @ oulu.fi
Puh 0294 480 000
Fax 08 344 064

www.oulu.fi

1. Kokouksen avaus, laillisuus ja päätösvaltaisuus

Kutsu kokoukseen on lähetetty 14.1.2019 ja sitä on täydennetty 11.3.2019.
Hallintoelin on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja mukaan luettuna vähintään
puolet jäsenistä on läsnä.

4. Terveiset Etiikan päivästä 13.3.2019

(Aija Ryyppö)

Eiikan päivä aloitettiin aamupäivän keskustelutilaisuudella ” *Miten tiede avataan vastuullisesti?* ” Tieteiden talolle Helsinkiin kokoontui tiedeyhteisön edustajia pohtimaan vastuullisen avoimuuden haasteita ja ratkaisumalleja. Keskustelussa korostui, että jo korkeakoulujen perusopetukseen tarvitaan koulutusta datakysymyksistä ja tutkimusviestinnästä.

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan, Avoimen tieteen kansallisen koordinaation ja Vastuullinen tiede -hankkeen järjestämässä tilaisuudessa ristiriitoihin ja huoliin etsittiin vastauksia dialogin avulla. Pienryhmissä osallistujat saivat pohtia, miten tieteen avaaminen tapahtuisi vastuullisesti.

Keskustelunaiheet: Jos kaikki tiede on avointa

1. Miten taataan sensitiivisen aineiston vastuullinen käyttö?
2. Miksi tutkijoita tarvitaan tiedeviestintään? Eikö media voi raportoida suoraan?
3. Mikä on tiedeyhteisön yhteinen rooli pelisääntöjen laadinnassa?

Yhteenveto keskustelusta: <https://avointiede.fi/fi/uutiset/keskustelua-vastuullisesta-avoimuudesta> .

Etiikan päivän 2019 iltapäivän seminaarin aiheena oli ” *Eettinen ennakoarviointi muutoksessa* ”. Esitykset:

1. Lainsäädännön muutokset ja lääketieteellisten tutkimusten eettinen arviointi: [Lainsäädännön muutokset ja lääketieteellisten tutkimusten eettinen arviointi.](#)

- Toimikuntaan on vaikea saada dosentin tasoisia jäseniä mukaan

- Ilmeni, että nykyisen ohjeistuksen tulkinnassa on alueellisia eroja: osa alueellisista eettisistä toimikunnista hyväksyy tutkimuksen vastuulliseksi johtajaksi vain lääkäreitä/hammaslääkäreitä, osa mm. ravitsemustieteilijöitä.

[Sosiaali- ja terveystiedon toissijainen käyttö: mikä muuttuu uuden lakiesityksen myötä?](#)

- Seminaarin aikana saimme tiedon, että em. lakiesitys hyväksyttiin. Kansanedustaja Sari Raassinan mukaan laki mahdollistaa huoltopalvelujen arvioinnin (esim. vaikuttavuustutkimus), perus- ja soveltavan tutkimuksen sekä mahdollistaa liiketalouden mukaan tulon, esim. lääketieteen tekniikka.

SOTE-tiedon käyttö

Ensisijainen käyttö

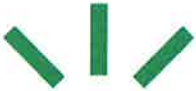
Toissijainen käyttö

5.2. Etiikan päivä 2019: Eettinen ennakoarviointi muutoksessa 13.3.2019 klo 12 - 16

Tutkimuksen eettisyyden ja laadun korostuessa myös eettisen ennakoarvioinnin merkitys on kasvanut. Miten laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen toissijaisesta käytöstä (ns. toisiolaki) muuttaa lääketieteellisen tutkimuksen kenttää? Ja millainen on uusi ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin ohjeistus? SEMINAARI ON TÄYNNÄ.

Livestriimi: Seminaari striimataan suorana [Tieteellisten seurain valtuuskunnan Tiedetv-kanavalla](#). Striimin katsominen ei vaadi ilmoittautumista. Videotalenne on katsottavissa verkossa 3kk:n ajan. Suora linkki striimiin: https://www.youtube.com/watch?v=pxxXve_NQ1o

5.3. Lomake tiedevilpistä ilmoittamisen helpottamiseksi

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) on laatinut lomakemallin hyvän tieteellisen käytännön (HTK) loukkausepäilystä ilmoittamista varten. TENK vastaa näin yliopistojen ja muiden tutkimusorganisaatioiden sekä opetus- ja kulttuuriministeriön esittämään tarpeeseen, että tiedevilpistä ilmoittamista voitaisiin yksinkertaistaa ja HTK-ilmoituksen laatimista helpottaa.

Lomakemalli voidaan ottaa käyttöön kaikissa niissä tutkimusorganisaatioissa, jotka ovat sitoutuneet noudattamaan TENKin antamaa ohjetta *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa* (2012). TENK toivoo strukturoidun lomakkeen sujuvoittavan HTK-ilmoitusten käsittelyä ja yhdenmukaistavan käytäntöjä. Lomakemalli tullaan kääntämään myös ruotsiksi ja englanniksi.

Koska ilmoittajan ei tarvitse olla tutkija tai tiedeyhteisön jäsen, [lomakemalli on ladattavissa myös TENKin sivuilta](#). TENK ei ota vastaan HTK-ilmoituksia, vaan ilmoitus on tehtävä siihen tutkimus- tai oppilaitokseen, jossa tutkimus on pääasiallisesti suoritettu tai epäilty tutkija toimii. Ilmoituksen tekijän on hyvä tutustua myös ko. tutkimusorganisaation omiin ohjeisiin ilmoituksen tekemisestä.

Päätösesitys: Lomakkeesta tiedotetaan Notiossa ja lomake lisätään etiikkatyöryhmän www-sivulle ja Notion tutkimusetiikkasivulle.

Päätös: Esityksen mukaisesti.

4. Seuraavissa kokouksessa käsiteltävät asiat (vuosikello) ja 2019 budjetti

Etiikkatyöryhmän jäsenet esittävät puheenjohtajalle ja sihteerille seuraavissa kokouksissa käsiteltäviä asioita. Myös työryhmän ulkopuoliset henkilöt voivat tehdä esityksiä. Etiikkatyöryhmä laatii työskentelyn vuosikellon, jota päivitetään säännöllisesti.

Vuosikelloesitys:
Vuosi 2019

7. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 11:00.

Mervi Heikkinen
puheenjohtaja

Aija Ryyppö
sihteeri

